

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Ameland

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Ameland

Datum: 23-4-2020

Versie: Definitief

Opsteller: Lars van Tongeren (Risicobeheersing Brandweer Fryslân)

Medewerking: Robert Pater (Staatsbosbeheer)
Gerrit Siebring (Staatsbosbeheer)
Marjan Veenendaal (Staatsbosbeheer)
Arjan Verbiest (It Fryske Gea)
Douwe Moolenaar (De Vennoot)
Jan Visser (Rijkswaterstaat)
Henk Meerema (Risicobeheersing Brandweer Fryslân)
Arent ter Weeme (Planvorming Brandweer Fryslân)
Ids Hooisma (Planvorming Brandweer Fryslân)
Ploegleden (post Nes Ameland)
Ploegleden (post Hollum Ameland)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
2. Aanpak	5
2.1 De methodiek.....	5
2.2 Proces.....	6
3. Resultaten	7
3.1 Beschrijving natuurgebied	7
3.2 Risico's natuurgebied	7
3.2.1 Score totaal.....	7
3.2.2 Score vaste factoren.....	8
3.2.3 Score aanwezige personen	9
3.2.4 Score preventief en preparatief	10
3.2.5 Correctiefactoren	11
3.2.6 Risico's	11
3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen	13
3.4 Overige bijzonderheden	13
4. Conclusie.....	14

1. Inleiding

De Risico Index Natuurbranden (= R.I.N.) maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Daarbij wordt de kans op ontstaan van brand in een natuurgebied buiten beschouwing gelaten. De definitie van natuurbrandrisico in deze methodiek is: 'de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'. Brandweer Fryslân stelt voor elk relevant natuurgebied in haar regio een R.I.N. op. Vanuit deze basis wordt verder gewerkt aan natuurbrandbeheersing doormiddel van de 'gebiedsgerichte aanpak' waarbij ingezet wordt op het reduceren van de risico's in een natuurgebied. Tevens vormt de R.I.N. input voor het Regionaal Risicoprofiel. Dit betreft een actualisatie van de R.I.N. van 2013.

**Natuurbrandrisico:
'De kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich
ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'.**

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de methodiek van het opstellen van de R.I.N. en een beschrijving van het proces waar de R.I.N. onderdeel van uitmaakt. In het derde hoofdstuk worden de resultaten getoond van de inventarisatie. Hier wordt een beschrijving van het natuurgebied gegeven, de risico's in diverse kaarten weergegeven en een beschrijving van de preventieve en preparatieve maatregelen. Ook worden de kaartvakken met het hoogste risico en de meeste relevantie uitgelicht. De overige bijzonderheden van het natuurgebied komen ook aan bod. In hoofdstuk 4 wordt een algemene conclusie getrokken.

2. Aanpak

2.1 De methodiek

Conform de landelijke methodiek¹ worden de natuurbrandrisico's per natuurgebied in kaart gebracht. Elk natuurgebied wordt opgedeeld in kilometervakken. Per kilometer vak worden er 17 parameters in kaart gebracht, die samen een totaalscore geven voor het vak. De volgende parameters worden per vak geïnterpreteerd:

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Na het inventariseren van bovenstaande parameters en het eventueel toekennen van correctiefactoren ontstaat per kilometer vak een risicoclassificatie in de vorm van een kleur. De volgende risicoclassificatie wordt gehanteerd:

Score	Risico	Kleur kilometer vak
0 – 170	Geen risico	Transparant
170 – 300	Laag risico	Groen
301 – 400	Middelmatig risico	Geel
401 – 500	Hoog risico	Oranje
501 – meer	Zeer hoog risico	Rood

Om de natuurbrandrisico's te inventariseren wordt gebruik gemaakt van een webbased applicatie die in 2018 is ontwikkeld als deelproject van het programma 'Grootschalig Brandweeroptreden – Specialistisch Optreden'. Deze webbased applicatie maakt, afhankelijk van de geleverde data per

¹ Landelijke Risico Index Natuurbranden Handreiking versie 3.0.

regio, 12 van de 17 parameters automatisch inzichtelijk. Een handmatige check op de automatische parameters is van belang en wordt ook uitgevoerd.

2.2 Proces

Het opstellen van de R.I.N. is geïntegreerd met het proces van de 'gebiedsgerichte aanpak'. Om een juiste start te maken met het inventariseren van de natuurbrandrisico's is gedegen dossieronderzoek en een actorenanalyse van belang. Voor de R.I.N. zijn de natuurbeheerders en lokale brandweerkorpsen een belangrijke speler in het proces. Na de voorbereiding wordt een schouw van het desbetreffende natuurgebied gedaan met een multi-werkgroep. Aan de hand van de informatie uit de webbased applicatie, gesprekken met de partners en de schouw van het gebied wordt de R.I.N. opgemaakt. Vanuit deze basis wordt er middels de gebiedsgerichte aanpak verder gewerkt aan het reduceren van de natuurbrandrisico's. Per jaar worden een aantal natuurgebieden geactualiseerd. Met een cyclus van vier jaar worden alle natuurgebieden in Fryslân meegenomen. Dit is veranderd ten opzichte van 2013, toen de R.I.N. voor alle natuurgebieden in één keer werd opgemaakt. In Fryslân gaat het om de volgende natuurgebieden:

- Alde-Feanen
- Ameland
- Drents-Friese Wold
- Fochteloerveen
- Haulerveld / Blauwe Bos
- Mandefjild
- Oranjewoud
- Rijsterbos
- Schiermonnikoog
- Stokersdobbe
- Terschelling
- Vlieland

3. Resultaten

3.1 Beschrijving natuurgebied

Ameland is een eiland die beschikt over 4 dorpen en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied beschikt voornamelijk over bos, duin, moeras en heide. Daarnaast is er ongeveer 27 kilometer aan strand, gelegen aan de noordkant van het eiland. De twee gebieden met natuur op het eiland aan de westkant en oostkant verschillen veel van elkaar qua vegetatie.

3.2 Risico's natuurgebied

In de onderstaande afbeeldingen zijn de resultaten van het inventariseren van de parameters weergegeven. De totaalscore en de diverse deelkaarten worden weergegeven om een duidelijk beeld te geven van de risico's in het natuurgebied. Van de meest risicovolle kilometervakken is een risicoduiding gemaakt.

3.2.1 Score totaal

In de onderstaande afbeelding is de totaalscore van het natuurgebied weergegeven. Alle parameters hebben hier een bijdrage aan.

In de totaalscore van het gehele natuurgebied is te zien dat er veel kilometervakken middelmatig risico scoren. Een aantal vakken scoren een laag risico en een hoog risico. De hoog risicovakken zijn gelegen aan de oostkant van het eiland en ééntje aan de westkant. In de volgende sub paragrafen zijn de deelkaarten opgenomen waar per categorie is inzichtelijk is gemaakt wat de scores hiervan zijn en wat daarvan op invloed is geweest.

3.2.2 Score vaste factoren

In de onderstaande afbeelding is de score van de vaste factoren in het natuurgebied weergegeven.

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

Op de deelkaart 'score vaste factoren' valt te zien dat een groot deel van het eiland een laag risico vormt. Boven het dorp Hantum zijn een aantal kilometervakken met de score middelmatig. Dit heeft te maken met de combinatie van een aantal parameters zoals begroeiing, waardevolle objecten en de kans op uitbreiding. Aan de oostkant van het eiland zijn een aantal middelmatig risico vakken en hoog risico vakken. Dit heeft te maken met de aanwezige begroeiing, nabijheid gevaarlijke stoffen en ecologische waarde.

3.2.3 Score aanwezige personen

In de onderstaande afbeelding is de score van de aanwezige personen in het natuurgebied weergegeven.

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

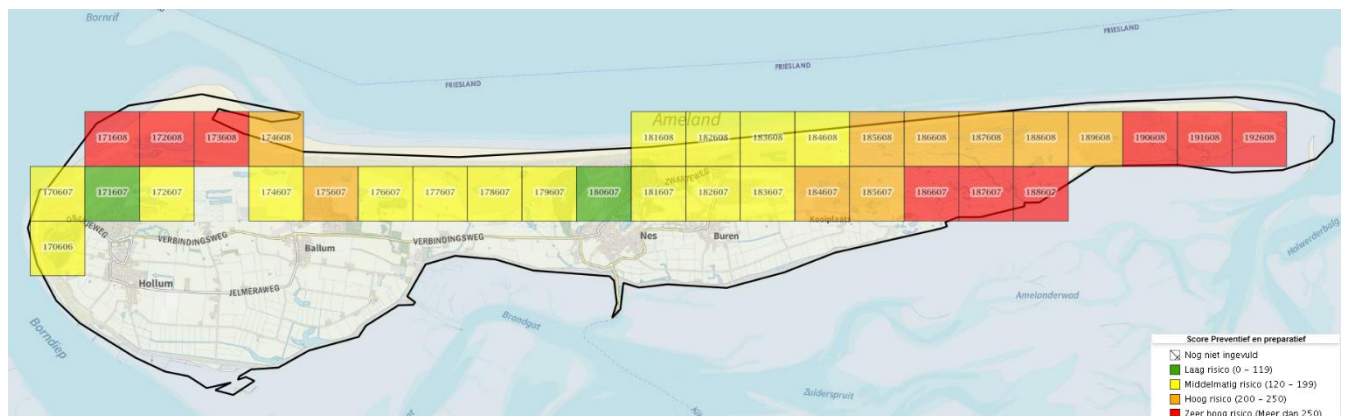

Op de deelkaart 'aanwezige personen' is te zien dat met name rond de dorpen een middelmatig of zeer hoog risico aanwezig is. Dit heeft te maken met de bewoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten die zich met name rondom de dorpen zijn gevestigd. Het westelijke deel en het deel tussen de dorpen scoort een laag risico, aangezien hier bijna geen woningen of verblijfsrecreanten zijn. Hoogstens een aantal dagrecreanten.

3.2.4 Score preventief en preparatief

In de onderstaande afbeelding is de score van de preventieve en preparatieve maatregelen in het natuurgebied weergegeven.

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

Op de deelkaart 'score preventief en preparatief' is te zien dat aan de westkant van het eiland een aantal hoge risicovakken zijn en zeer hoge risicovakken. Dit heeft te maken met het feit dat er geen bluswatervoorzieningen aanwezig zijn, hoge opkomsttijden en een kleine kans op snelle ontdekking. De zeer hoge risicovakken zijn meestal ook niet toegankelijk voor brandweer voertuigen.

Op de oostkant van het eiland zijn een aantal zeer hoge risicovakken. Dit heeft te maken met de verre afstand tot bluswatervoorzieningen en hoge opkomsttijden. Ook de kans op snelle ontdekking is erg laag en de ontsluiting in deze gebieden zijn ook slecht.

Een drietal vakken tussen de dorpen Ballum en Nes scoren een hoog risico. Dit heeft over het algemeen te maken met opkomsttijden, kans op snelle ontdekking en de kwaliteit van de ontsluiting in deze vakken.

De parameter 'opkomsttijd 1^e peloton' scoort voor het hele eiland de hoogste waarde, aangezien er twee brandweerposten op het eiland zijn. Om te komen tot een peloton dienen er voertuigen van de vaste wal te komen.

De parameter 'terreinbekendheid brandweer' scoort over het hele eiland de waarde 'aanwezig', omdat er nog niet een samenwerkingsverband tijdens incidenten is met de natuurbeheerder. Er wordt wel geoefend met dit thema door de brandweerkorpsen en zijn er bereikbaarheidskaarten van het eiland met de berijdbare wegen aanwezig.

3.2.5 Correctiefactoren

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Voor de R.I.N. van Ameland is op geen enkel kilometer vak een correctiefactor toegepast.

3.2.6 Risico's

Van de meest risicovolle kilometervakken is hieronder een risicoduiding gemaakt.

Vak	Kleur totaalscore	Risico
173608		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico, aangezien hier alleen een enkele dagrecreant komt. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een zeer hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primaire-/secundaire waterwinning - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
184607		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een laag risico. Het aantal personen in dit vak betreft een middelmatig risico, aangezien hier bewoning, verblijfsrecreatie en dagrecreanten zijn. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Secundaire waterwinning - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
185607		Hoog
<p>Beschrijving:</p> <p>Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico.</p> <p>De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een laag risico. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico, aangezien hier geen bewoning is, enkele verblijfsrecreatie en dagrecreanten zijn. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Secundaire waterwinning - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
190608		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico, aangezien hier geen bewoning is, geen verblijfsrecreatie zijn en een enkele dagrecreant is. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een zeer hoog risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Primaire- en secundaire waterwinning- Kwaliteit ontsluiting		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
191608		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een laag risico. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico, aangezien hier geen bewoning is, geen verblijfsrecreatie zijn en een enkele dagrecreant is. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een zeer hoog risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none">- Primaire- en secundaire waterwinning- Kwaliteit ontsluiting		

3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen

Hulpverleningskaarten

Voor de blusploegen Nes en Hollum zijn hulpverleningskaarten beschikbaar op de voertuigen. Op deze kaarten staan de wegen ingetekend die begaanbaar zijn voor een tankautospuiter. Deze zijn niet direct ontwikkeld voor natuurbrandbestrijding maar helpen zeker mee met het vinden van een goede aanrijroute.

3.4 Overige bijzonderheden

Opkomsttijden peloton

De parameter 'opkomsttijden peloton' scoort op het gehele eiland het hoogst. Dit komt doordat er twee tankautosputters beschikbaar zijn op het eiland en de overige eenheden met de veerboot overgezet moet worden. Het duurt minstens anderhalf uur om een peloton aan brandweervoertuigen op het eiland te krijgen.

Twee tankautosputters

Het feit dat er twee tankautosputters op het eiland aanwezig zijn, betekent ook dat er een andere manier van natuurbrandbestrijding benodigd is. Een snelle knockdown is van belang om erger te voorkomen.

Ondersteuning loonwerkers

Bij een brand zijn er op het eiland een aantal loonwerkers en boeren die met een met water gevulde giertank ter plaatse komen om de brandweer te voorzien van water. De zelfredzaamheid op een eiland als Ameland is groot.

4. Conclusie

Ameland is een eiland die beschikt over 4 dorpen en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied beschikt voornamelijk over bos, duin, moeras en heide. Daarnaast is er ongeveer 27 kilometer aan strand, gelegen aan de noordkant van het eiland. De twee stukken natuur op het eiland aan de westkant en oostkant verschillen veel van elkaar qua vegetatie.

In de vaste factoren scoort een groot deel van het eiland een laag risico. Boven het dorp Hollum zijn een aantal kilometervakken met de score middelmatig. Dit heeft te maken met de combinatie van een aantal parameters zoals begroeiing, waardevolle objecten en de kans op uitbreiding. Aan de westkant van het eiland zijn een aantal middelmatig risico vakken en hoog risico vakken. Dit heeft te maken met de aanwezige begroeiing, nabijheid gevaarlijke stoffen en ecologische waarde.

Op de deelkaart 'aanwezige personen' is te zien dat met name rond de dorpen een middelmatig of zeer hoog risico aanwezig is. Dit heeft te maken met de bewoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten die zich met name rondom de dorpen zijn gevestigd. Het westelijke deel en het deel tussen de dorpen scoort een laag risico, aangezien hier bijna geen woningen of verblijfsrecreanten zijn. Hoogstens een aantal dagrecreanten. Aan deze parameters valt weinig te veranderen en is daarmee een feitelijke constatering.

De preventieve- en preparatieve parameters scoren aan de oostkant en de westkant sommige vakken hoog of zeer hoog. Over het algemeen heeft dit te maken met de hoge opkomsttijden en de verre afstanden naar de bluswatervoorzieningen. Ook doet de kans op snelle ontdekking en de kwaliteit van de ontsluiting het één en ander aan de hoge score.

In de totaalscore van het gehele natuurgebied is te zien dat er veel kilometervakken middelmatig risico scoren. Een aantal vakken scoren een laag risico en een hoog risico. De hoog risicovakken zijn gelegen aan de oostkant van het eiland en ééntje aan de westkant. Over het algemeen zijn er niet veel hoge risicovakken, maar doordat er veel vakken middelmatig risico scoren geeft dit wel een signaal af dat natuurbrandbeheersing zeker een onderwerp is op Ameland.

